

Handläggare
Daniel Selin
Telefon: 08-50825220

Till
Socialnämnden
2025-01-21

Remiss av Motion om träffpunkter som respekterar seniorers egna val

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2024/922

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på kommunstyrelsens remiss.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat (KS 2024/922) en motion av Andrea Hedin (M) angående träffpunkter som respekterar seniorers egna val.

Motionären refererar till en pågående äldrereform i Danmark som bland annat handlar om äldres autonomi. Motionären menar att möjligheterna att kunna servera alkohol vid stadens öppna träffpunkter för äldre bör utredas.

Förvaltningen är positiv till intentionen i motionen och att saken utreds mer. Samtidigt konstateras att gällande regler är strikta och det finns inget undantag för den verksamhet som beskrivs i nuläget. Reglerna behöver således ändras.

Vidare visar en undersökning utförd av äldreförvaltningen att den historiska serveringen som skett i staden inte har varit oproblematiske. Det har förekommit överservering och negativa konsekvenser av den servering som skett, vilket påverkat såväl arbetsmiljön för personalen som verksamheten i övrigt, negativt. Majoriteten av träffpunkterna anser i denna undersökning att alkoholserveringen skulle motverka grunduppdraget att bedriva hälsofrämjande verksamhet.

Förvaltningen är ändå positiv till att frågan utreds, men föreslår att utredningen i så fall breddas för att få ett helhetsperspektiv.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat (KS 2024/922) en motion av Andrea Hedin (M) angående träffpunkter som respekterar seniorers egna val.

Ärendet

Andrea Hedin (M) (*motionären*) refererar till en pågående äldrereform i Danmark som bland annat handlar om äldres autonomi och vikten av självbestämmande genom hela livet. I staden har det tidigare varit möjligt att kunna ta ett glas alkoholhaltig dryck på stadens träffpunkter men att denna möjlighet successivt försvunnit.

Motionären anför att friska vuxna människor är kapabla att fatta egna beslut, även när det gäller konsumtion av alkohol och avsaknaden av denna möjlighet är en oönskad form av förmynderi. Samtidigt ska alkoholservering ske på ett ansvarsfullt sätt med hänsyn till lagar och bestämmelser kring alkoholkonsumtion. För att kunna servera alkohol krävs ett stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten.

Avslutningsvis menar motionären att konsumtion av alkohol är ett individuellt val, och inget tvång, men att möjligheten bör finnas som ett uttryck för stadens förtroende för vuxnas förmåga att fatta informerade beslut om sina egna liv.

Motionären föreslår att kommunfullmäktige beslutar att

- En utredning genomför i syfte att identifiera träffpunkter inom varje stadsdelsnämndsområden där alkoholservering ska vara tillåtet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialförvaltningen vid enheten för serveringstillstånd i samråd med äldreförvaltningen, avdelningen för stadsövergripande äldreomsorgsfrågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 15 januari 2025. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 januari 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är inledningsvis positivt inställd till intentionerna i motionen, att staden bör erbjuda möjligheter till social samvaro och visa respekt för människors självbestämmande genom hela livet.

Svensk alkoholpolitik har varit restriktiv under lång tid, och den sociala skyddsaspekten är framträdande. Juridiken som reglerar alkoholkonsumtion och servering har präglats av detta. Vi har alltså strikta krav för servering av alkohol med syftet att minska alkoholens skadliga effekter, såväl sociala som medicinska. Det är

med andra ord en skyddslagstiftning som sätter människors hälsa före rätten att servera alkohol. Reglerna medger mycket få undantag för att uppnå detta.

Såsom motionären beskriver krävs det vanligtvis någon form av serveringstillstånd för att kunna servera alkohol. Tillstånden kan vara riktade till allmänheten eller till slutna sällskap, de kan gälla tillsvidare (s k stadigvarande) eller vara tillfälliga för en kortare tidsperiod. Det finns undantag från detta när det handlar om enstaka tillfällen för i förväg bestämda personer, utan vinstintressen och om det sker i lokaler utan yrkesmässig försäljning av alkohol. Det finns också undantag för boende och besökare till boende vid vissa särskilda boenden. Därutöver finns det emellertid inga undantag enligt gällande regelverk, oavsett intentionerna.

Det kan vara så att stadens öppna träffpunkter där äldre umgås, sannolikt inte utgår någon större risk för alkoholpolitiska olägenheter såsom bristande ordning eller nykterhet. Gällande regelverk (alkohollagen) medger inte att någon skönsmässig bedömning från fall till fall görs, utan lagen behöver ändras om den typ av verksamhet som beskrivs i motionen ska kunna servera alkohol till besökare utan att ha serveringstillstånd.

Förvaltningen kan också konstatera att även om det finns undantag i fallet med särskilda boenden, så medför alkoholserveringen ändå ett stort ansvar på dessa verksamheter. Det innebär bl.a. att medarbetarna behöver ha uppsikt över gästerna, de behöver kunna bedöma berusningsgrader hos gäster och undvika överservering, de har också ansvar för att minderåriga inte direkt eller indirekt tar del av serveringen med mera. Att servera alkohol innebär under alla former ett stort ansvar och är ofta en omfattande arbetsuppgift för verksamheterna. Denna omständighet är viktig att inte underskatta.

Vad förvaltningen erfar, efter samråd med äldreförvaltningen, är dessa träffpunkter avsedda att i huvudsak bedriva en hälsofrämjande verksamhet för äldre. Det innebär en social gemenskap men också fokus på bra mat och fysisk aktivitet. Det är inte oproblematiskt att i denna viktiga uppgift börja servera alkohol. Besökare vid dessa träffpunkter har, till skillnad från boende vid de särskilda boenden, möjligheten att konsumera alkohol vid någon av stadens restauranger eller barer. De har redan möjligheten att utöva sitt självbestämmande i frågan.

Äldreförvaltningen har låtit utföra en undersökning i stadsdelsförvaltningarnas träffpunkter och aktivitetscenter för att få ett bättre underlag i frågan. I denna undersökning finns svar från samtliga stadsdelsförvaltningar. Majoriteten av de som svarat vill inte servera alkohol, främst eftersom det motverkar deras hälsofrämjande uppdrag. Det framkommer också att när alkohol har

serverats tidigare har det varit förenat med flera problem. Vissa gäster har överkonsumerat, med följd att äldre personer blivit ostadiga på benen. Det har hänt att gästerna blivit otrevliga mot medarbetarna vilket påverkat deras arbetsmiljö negativt. Det har också förekommit, som det gör bland allmänheten, personer med missbruksproblematik som inte kunnat hantera möjligheten att konsumera alkohol. Ansvariga för verksamheterna lyfter fram tryggheten för deras medarbetare som en viktig punkt och vill ha en säker arbetsplats. Det finns en oro för problemen som alkoholservingen kan medföra, och baserat på erfarenheterna från den historiska serveringen som har skett är den oron befogad.

Förvaltningen är positiv till att frågan utreds, men vill av ovan nämnda anledning, föreslå att bredda utredningen för att ge ett helhetsperspektiv på effekterna av alkoholserving vid stadens träffpunkter. En bred utredning skulle kunna utgöra ett första steg i en eventuell ändring av regelverket förutsatt att fördelarna överväger nackdelarna.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Motion om träffpunkter som respekterar seniorers egna val

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn

Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör
Lina Blombergsson, Avdelningschef

Datum

2025-01-12
2025-01-11